

• Zender roept op tot demonstreren en het verbouwen van gewassen

Radio schoolt indianen op platteland

Ecuador krijgt een nieuwe grondwet. De indiaanse radiozender ERPE voerde campagne voor de ja-stem.

reportage

Irene de Pous
Riobamba

De *fourwheeldrive* toertert luid terwijl hij de steile zandweg op ploetert naar het dorpje Los Angeles. Van over de heuvels komen mensen aangerend in kleurige poncho's, het plein stroomt vol. De bezoekers worden door de Ecuadoraanse plattelanders met een glimlach ontvangen. Al gauw ontstaat een opgewonden gesprek in de inheemse taal Quechua over oogst en marktprijzen. Af en toe neemt de dorpsoudste het woord en valt het stil, dan roept iedereen weer door elkaar heen.

Weg van de drukte laat de 74-jarige boer Roberto Zepeda zijn veldjes zien, waar hij sinds tien jaar de lokale graansoort *quinua* verbouwt. Hij loopt hij kweek over de lappendeken van kleine akkers op de steile hellingen. De oogst is dit jaar gehalveerd door aanhoudende regen, zegt hij.

Zepeda is lid van de volksradio-school ERPE (Escuelas Radiofonicas Populares del Ecuador). Met educatieve programma's en technische hulp ondersteunt de radio vanuit Riobamba 2500 boeren als hij bij het verbouwen en op de markt brengen van *quinua*. Tien jaar geleden werd dat nog als onkruid beschouwd.

De radiozender is in 1962 opgericht door de progressieve Ecuadoraanse bisschop Leonidas Proaño, met wie de huidige Paraguayaanse president Fernando Lujó in de jaren zeventig en tachtig samenwerkte voor 'de bevrijding van de indianen'. Die werkten op land van grootgrondbezitters, met als enig loon een klein stukje grond om voor eigen gebruik te verbouwen. Op honderden plekken op het platteland zette de theoloog radio-ontvangers neer waarmee hij een alfabetiseringscursus uitzond. „Het was meer een bewustzijns campagne. Waarom leefden de indianen in extreme armoede, hadden ze geen grond, geen onderwijs, geen water?“ vertelt directeur Juan

Indianen in Los Angeles leven van de gewassen die ze op de steile hellingen verbouwen.

FOTO IRENE DE POUS

'Het ene lied betekende: opstand. Een ander lied dat het was afgelast.'

Perez. Hij is al dertig jaar betrokken bij de radiozender, waarvan de totale achterban op 200.000 wordt geschat.

Het was het begin van een strijd om grond die tot in de jaren negentig voortduurde. „We hebben hard moeten vechten“, vertelt Manuela Cuji, twintig jaar werkzaam bij radio ERPE. Zij heeft zojuist het ochtendnieuws gepresenteerd. In 1990 werd de radio gebruikt om de 'Grote Opstand' te coördineren: indianen legden een week lang met demonstraties en blokkades het land plat. „In 1994, bij een nieuwe opstand, was

ons hele gebouw bezet door militairen“, blikt Cuji terug. Via geheime muzieksignalen konden ze echter toch helpen bij de demonstraties. „Het ene lied betekende: we gaan demonstreren; een ander lied dat het was afgelast.“

Met de opstanden verwerfde de indiaanse beweging, die meer dan een kwart van de bevolking vertegenwoordigt, een politieke positie van belang. Het leverde veel indianen ook een stukje grond op. Toch blijft het project van de radio – emancipatie van de indianen – volgens Juan Perez actueel. „Nog altijd leeft 80 procent van de indianen in armoede.“ De radiomakers, voor de helft van indiaanse afkomst, hopen dat de regering van de linkse Rafael Correa en de nieuwe grondwet de situatie zal verbeteren.

„De plattelanders lezen geen krant en hebben geen tv. De radio is een belangrijk middel om te informeren

over de nieuwe grondwet“, zegt programmamaker Mario Villalobos. Met spotjes en informatieve programma's probeert de zender de grondwet toegankelijk te maken.

De radio moet opboksen tegen andere informatiestromen, zoals een felle tegencampagne van de katholieke kerk. Villalobos: „Die wil mensen doen geloven dat de grondwet abortus en homohuwelijken legaliseert. Wij laten aan de hand van artikelen uit de grondwet zien dat dit niet waar is.“ De grondwet, zegt de programmamaker, bevordert juist het leven. De rechten op grond, water en gezondheid zijn bijvoorbeeld beter vastgelegd dan in de vorige grondwet. „Een boer heeft nu soms geen water om zijn veldje te besproeien, omdat de bron in handen is van iemand die hoger op de berg zit. De nieuwe grondwet verbiedt het in eigen bezit houden van waterbronnen.“

Bevolking kiest voor politieke hervorming

QUITO – Met ruim twee derde van de stemmen hebben de kiezers van Ecuador (14 miljoen inwoners) zondag een nieuwe grondwet aangenomen. Een overwinning voor de linkse econoom Rafael Correa.

Hij werd in januari 2007 beëdigd als de achtste president in tien jaar in het arme en politiek instabiele land. In een referendum stemde vervolgens meer dan 80 procent van de bevolking voor een grondwetgevende vergadering, die het politieke en sociale stelsel moest hervormen met een nieuwe grondwet.

In de aanloop naar het referendum raakte het land steeds verder gepolariseerd. Tegenstanders beschuldigen de president van het versterken van zijn eigen macht, voorstanders zeiden dat de oude elite bang is omdat zijn macht wordt aangetast. Het parlement, het bedrijfsleven, de Centrale Bank en het leger hebben minder invloed in de nieuwe grondwet.

Volgens waarnemers gaat Correa minder ver dan zijn voorbeeld, de Venezolaanse president Hugo Chavez. Maar ook Correa wil land van grootgrondbezitters gebruiken voor hervormingen, en meer greep krijgen op de mijnbouw en oliesector. Ook Ecuador is een olieproducent, al is de hoeveelheid maar een kwart van die van die van buurland Venezuela.